Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MANUELA CAMPOSA SÁNCHEZ-BORDONE
od 14. siječnja 2021.[1]

Predmet C-913/19

CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
protiv
Gefion Insurance A/S

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Sąd Rejonowy w Białymstoku (Općinski sud u Białystoku, Poljska))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Sudska nadležnost u građanskim i trgovačkim stvarima – Posebne nadležnosti – Osiguranje od građanskopravne odgovornosti – Ustupanje potraživanja – Pojam podružnice, predstavništva ili poslovne jedinice”

1. U sporu u glavnom predmetu nastala je rasprava o međunarodnoj sudskoj nadležnosti poljskog suda za rješavanje spora između društva kojemu je žrtva prometne nezgode koja se dogodila u Poljskog prenijela svoja prava i osiguravajućeg društva sa sjedištem u Danskoj koje pokriva rizike osobe odgovorne za nezgodu.

2. Poljski sud u svojem zahtjevu za prethodnu odluku traži od Suda da protumači pravila o posebnoj nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje iz odjeljka 3. poglavlja II. Uredbe (EU) br. 1215/2012[2] u vezi s člankom 7. točkama 2. i 5. te uredbe. U skladu s potonjim točkama, nadležni su sudovi mjesta u kojem se dogodio štetni događaj (točka 2.) i sudovi mjesta u kojem se nalazi podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica za sporove koji su pokrenuti protiv potonje poslovne jedinice zbog djelatnosti koje uključuju podružnicu ili predstavništvo (točka 5.).

3. U presudi koju donese (a koja će se pridodati presudama koje je već donio u području osiguranja)[3] Sud usto može razmotriti odnos između članka 7. točke 5. Uredbe i Direktive 2009/138/EZ[4].

1 Izvorni jezik: španjolski

2 Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. te ispravci SL 2014., L 160, str. 40. i SL 2016., L 202, str. 57.); u daljnjem tekstu: Uredba

3 Vidjeti, među novijim presudama, onu od 27. veljače 2020. BALTA (C-803/18, EU:C:2020:123); od 31. siječnja 2018., Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50) i od 21. siječnja 2016., SOVAG (C-521/14, EU:C:2016:41).

4 Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (SL 2009., L 335, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 10., str. 153. i ispravci SL 2014., L 219, str. 66. i SL 2014., L 278, str. 24.); u daljnjem tekstu: Direktiva Solventnost II

I. Pravni okvir

A. Uredba br. 1215/2012[5]

4. U skladu s uvodnom izjavom 16.:

„Pored domicila tuženika, trebale bi postojati alternativne osnove nadležnosti temeljene na uskoj povezanosti između suda i tužbe ili zbog olakšavanja pravilnog sudovanja. Postojanje uske povezanosti trebalo bi osigurati pravnu sigurnost i spriječiti mogućnost da tuženik bude tužen pred sudom države članice u vezi kojeg mu nije bilo moguće razumno predvidjeti […]”.

5. U članku 4. stavku 1. ističe se:

„Podložno ovoj Uredbi, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice”.

6. U skladu s člankom 5. stavkom 1.:

„Osobe koje imaju domicil u državi članici mogu biti tužene pred sudovima druge države članice, samo na temelju pravila iz odjeljaka 2. do 7. ovog poglavlja”.

7. U skladu s člankom 7.:

„Osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici:

[…]

2. u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta u kojem je nastala ili može nastati štetna radnja [u kojemu se dogodio štetni događaj ili bi se on mogao dogoditi];

[…]

5. u pogledu spora koji nastaje iz poslovanja podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice pred sudom mjesta u kojem se nalazi ta podružnica, predstavništvo ili poslovna jedinica”.

8. Pravila o nadležnosti u predmetima osiguranja uređenima odjeljkom 3. poglavlja II. Uredbe navode se u člancima 10. do 16. te uredbe.

9. Članak 10. glasi:

„U stvarima koje se odnose na osiguranje, nadležnost se utvrđuje ovim odjeljkom, ne dovodeći u pitanje članak 6. i članak 7. točku 5.”.

5 U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Danska nije sudjelovala u donošenju Uredbe, za nju ona nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje; međutim, pismom od 20. prosinca 2012. obavijestila je Komisiju o svojoj odluci da provede Uredbu (SL 2013., L 79, str. 4.).

B. Direktiva 2009/138

10. U skladu s člankom 145. („Uvjeti za osnivanje podružnice”):

„1. Države članice osiguravaju da društvo za osiguranje koje namjerava osnovati podružnicu na državnom području druge države članice obavijesti nadzorna tijela svoje matične države članice.

Svaka se trajna prisutnost društva na državnom području države članice tretira na isti način kao podružnica, čak i kad ta prisutnost nema oblik podružnice i sastoji se samo od ureda kojim upravlja vlastito osoblje društva ili osoba koja je neovisna i ima trajnu ovlast zastupati društvo kao što bi ga zastupala agencija.

[…]”.

11. U članku 151. („Nediskriminacija osoba koje su podnijele odštetne zahtjeve”) navodi se:

„Država članica domaćin zahtijeva da društvo za neživotno osiguranje osigura da osobe koje su podnijele odštetne zahtjeve koji proizlaze iz događaja koji su se dogodili na njezinom državnom području ne budu stavljeni u manje povoljan položaj zbog činjenice što društvo pokriva rizike, osim odgovornosti prijevoznika, razvrstane u vrstu osiguranja 10 u dijelu A Priloga I. u sklopu pružanja usluga, a ne preko poslovnog nastana koji se nalazi u toj državi”.

12. Člankom 152. („Predstavnik”) propisuje se:

„1. U smislu članka 151. država članica domaćin zahtijeva da društvo za neživotno osiguranje imenuje predstavnika s boravištem ili poslovnim nastanom na njezinom državnom području koji će prikupljati sve potrebne informacije u vezi s odštetnim zahtjevima i imati dostatne ovlasti da zastupa društvo u odnosu na osobe koje su pretrpjele štetu, a koje mogu podnijeti odštetne zahtjeve, uključujući isplate po tim zahtjevima, i da zastupa ili da, prema potrebi, osigura zastupanje društva pred sudovima i tijelima te države članice u vezi s takvim zahtjevima.

[…]”.

II. Činjenice i prethodno pitanje

13. CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (u daljnjem tekstu: CNP) društvo je s ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Poljskoj.

14. Gefion Insurance A/S (u daljnjem tekstu: Gefion) osiguravajuće je društvo sa sjedištem u Danskoj.

15. Crawford Polska sp. z o.o. (u daljnjem tekstu: Crawford Polska), sa sjedištem u Poljskoj, društvo je koje je Gefion[6] ovlastio za „rješavanje svih zahtjeva” kao i „zastupanje društva Gefion u svim postupcima […] pred sudovima i drugim javnim tijelima”.

16. Polins spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (u daljnjem tekstu: Polins), drugo društvo sa sjedištem u Żychlinu (Poljska), također je Gefionov predstavnik u Poljskoj[7].

6 Na temelju punomoći od 31. svibnja 2016. koju su ovlašteni članovi uprave Gefiona dali društvu Crawfordu Polska.

7 Djeluje u svojstvu zastupnika u osiguranju u skladu s poljskim propisom kojim se u nacionalno pravo prenosi Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst) (SL 2016., L 26, str. 19.).

17. Do prometne nezgode, u kojoj je sudjelovalo vozilo oštećene stranke i vozilo osobe odgovorne za nezgodu, došlo je 28. veljače 2018. u Poljskoj. Potonja osoba u to je vrijeme imala s Gefionom sklopljen ugovor o osiguranju od građanskopravne odgovornosti imateljâ motornih vozila.

18. Tijekom razdoblja popravka vozila oštećena je stranka s društvom za popravak 1. ožujka 2018. sklopila ugovor o najmu zamjenskog vozila uz naknadu.

19. Radi plaćanja usluge najma oštećena stranka prenijela je na društvo za popravak potraživanje protiv Gefiona. Nakon isteka najma društvo za popravak je za pruženu uslugu izdalo račun s iskazanim PDV-om.

20. CNP je 25. lipnja 2018. na temelju ugovora o ustupu tražbine stekao od društva za popravak pravo da od Gefiona zahtijeva isplatu dospjelog potraživanja na ime povrata troškova najma zamjenskog vozila.

21. CNP je istog dana od Gefiona zatražio plaćanje iznosa najma na temelju računa. Poziv na plaćanje poslan je na Polinsovu adresu.

22. Likvidaciju štete razmotrio je Crawford Polska koji je djelovao po nalogu Gefiona. Djelujući u ime i za račun Gefiona, Crawford Polska djelomično je odobrio račun i priznao jedan dio zahtijevanog iznosa.

23. Crawford Polska se u istom dokumentu koji se odnosi na ta pitanja pozvao na mogućnost da mu se podnese prigovor kao subjektu koji je ovlastilo osiguravajuće društvo. Uključio je i informacije o mogućnosti pokretanja postupka protiv Gefiona u skladu s pravilima o općoj nadležnosti ili pred sudom na čijem području ima boravište ili sjedište ugovaratelj osiguranja, osiguranik, korisnik ili pravni sljednik u skladu s ugovorom o osiguranju.

24. CNP je 20. kolovoza 2018. Sądu Rejonowym w Białymstoku (Općinski sud u Białystoku, Poljska) podnio tužbu protiv Gefiona. Što se tiče međunarodne sudske nadležnosti, koristio se informacijama koje je objavio Gefion, u smislu da je njegov glavni predstavnik u Poljskoj Polins. Zahtijevao je da se dostave Gefionu obavljaju na Polinsovu adresu.

25. Gefion je kao tuženik smatrao da se tužba ne može prihvatiti zbog nenadležnosti poljskog suda. Pozvao se na članak 5. stavak 1. Uredbe, kao odredbu koja se primjenjuje na nadležnost. Nakon tvrdnje da je CNP profesionalni subjekt koji otkupljuje potraživanja iz ugovorâ o osiguranju, tvrdio je i da CNP nema status ugovaratelja osiguranja, osiguranika ili korisnika te da stoga nema mogućnost pokretanja postupaka pred sudom u državi članici koja nije sjedište osiguravatelja.

26. CNP je odgovorio da je tuženik upisan na popis osiguravajućih društava država članica Unije/EFTA-e prijavljenih u Poljskoj koje nadzire Komisja Nadzoru Finansowego (Komisija za financijski nadzor, Poljska); da prodaje police na državnom području Poljske i da je neprihvatljivo da onaj tko preuzima potraživanja od oštećene stranke ne može zahtijevati povrat troškova popravka pred sudom mjesta nastanka štetnog događaja i mjesta popravka.

27. U tim okolnostima, Sąd Rejonowy w Białymstoku (Općinski sud u Białystoku) upućuje Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 13. stavak 2. u vezi s člankom 10. [Uredbe br. 1215/2012] tumačiti na način da u sporu između poduzetnika koji je od oštećene stranke stekao potraživanje protiv osiguravajućeg društva u pogledu građanskopravne odgovornosti i tog osiguravajućeg društva nije isključeno utvrđivanje sudske nadležnosti na temelju članka 7. točke 2. ili članka 7. točke 5. Uredbe?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, treba li članak 7. točku 5. [Uredbe br. 1215/2012] tumačiti na način da je trgovačko društvo koje posluje u jednoj državi članici i bavi se likvidacijom imovinske štete u okviru osiguranja od građanskopravne odgovornosti imateljâ motornih vozila te djeluje na temelju ugovora s osiguravajućim društvom sa sjedištem u drugoj državi članici, njegova podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, treba li članak 7. točku 2. [Uredbe br. 1215/2012] tumačiti na način da predstavlja samostalnu osnovu za nadležnost suda države članice u kojoj je nastala štetna radnja i pred kojim vjerovnik koji je stjecatelj potraživanja od oštećene stranke u okviru obveznog osiguranja od građanskopravne odgovornosti pokreće postupak protiv osiguravajućeg društva sa sjedištem u drugoj državi članici?"

III. Postupak

28. Tajništvo Suda zaprimilo je zahtjev za prethodnu odluku 13. prosinca 2019.

29. Pisana očitovanja podnijeli su CNP, Gefion, vlada Republike Poljske i Europska komisija. Sud je odlučio da raspravu nije potrebno održati.

IV. Analiza

30. U skladu s uputom Suda, iznijet ću svoje mišljenje samo o drugom prethodnom pitanju. U tom pitanju, kako sam naveo, sud koji je uputio zahtjev traži tumačenje pojma „podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica" iz članka 7. točke 5. Uredbe, u okolnostima poput onih u ovom sporu.

31. Smatram da se odgovor na to pitanje može izvesti iz sudske prakse Suda koja se odnosi na tu odredbu, od njezina uključivanja u Briselsku konvenciju iz 1968.[8], kao što ću to objasniti u nastavku.

32. Budući da sud koji je uputio zahtjev i neke druge stranke koje su sudjelovale u prethodnom postupku više ili manje uzgredno predlažu da se rasprava proširi na druge odredbe u stvarima koje se odnose na osiguranje (Direktiva Solventnost II), razmotrit ću i njih.

A. Uvodne napomene

33. Članku 7. točki 5. Uredbe neposredno je prethodio članak 5. točka 5. Uredbe (EZ) br. 44/2001[9], a potonjem je članku pak neposredno prethodio članak 5. stavak 5. Briselske konvencije iz 1968. Tekst odredbe nije se promijenio.

34. Sud je sva tri teksta protumačio u presudama na temelju kojih je uspostavljena ustaljena sudska praksa[10], s kojom bi, logično, trebao biti u skladu odgovor na pitanja u predmetnom zahtjevu za prethodnu odluku. Tako se osigurava kontinuitet tumačenja tog instrumenta i onih koji su mu prethodili, u skladu s uvodnom izjavom 34. Uredbe.

8 Briselska konvencija iz 1968. o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.)

9 Uredba Vijeća od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.)

10 Izreka nekih presuda očito ovisi o okolnostima slučaja: vidjeti presude od 18. ožujka 1981., Blanckaert & Willems (139/80, EU:C:1981:70; u daljnjem tekstu: presuda Blanckaert & Willems) i od 9. prosinca 1987., SAR Schotte (218/86, EU:C:1987:536; u daljnjem tekstu: presuda SAR Schotte). To nije spriječilo utvrđivanje općih kriterija kojima se naglašava, s jedne strane, odnos između inozemnih i nacionalnih subjekata i percepcije koju o njima imaju treće osobe; s druge strane, blizina spora i suda (vidjeti točku 38. i sljedeće točke ovog mišljenja).

35. Članak 7. točka 5. Uredbe dio je odjeljka 2. („Posebna nadležnost”) poglavlja II. Primjenjuje se usto u sporovima o osiguranju ili, konkretnije, u sporovima obuhvaćenim područjem primjene odjeljka 3. („Nadležnost u stvarima koje se odnose na osiguranje”) istog poglavlja ako su ispunjeni traženi uvjeti [11]. Tako proizlazi iz napomene iz članka 10. Uredbe [12].

36. Kriteriji za tumačenje članka 7. točke 5. Uredbe, koje ću navesti u nastavku, ne mijenjaju se ovisno o tome postoji li u sporu „slabija” stranka u odnosu na drugu: ta okolnost ne utječe na način na koji treba shvatiti ili primijeniti tu odredbu [13].

37. Stoga je moje mišljenje isto, neovisno o tome odgovori li Sud na prvo prethodno pitanje potvrdno ili odgovori niječno i odluči da se odjeljak 3. poglavlja II. Uredbe primjenjuje na glavni postupak. U drugom slučaju sudska nadležnost iz članka 7. točke 5. Uredbe nudi se tužitelju na temelju internog upućivanja iz članka 10. istog teksta.

B. Članak 7. točka 5. Uredbe

1. Sudska praksa Suda

38. Članak 7. točka 5. Uredbe sadržava pravilo o posebnoj nadležnosti, kojim se odstupa od načela u skladu s kojim je međunarodna sudska nadležnost prvo na sudovima mjesta u kojem tuženik ima domicil.

39. Takvo pravilo o posebnoj nadležnosti treba tumačiti usko a da se ne prekorače granice slučajeva koji su izričito predviđeni Uredbom [14].

40. Osim toga, odredbu treba tumačiti autonomno [15].

41. Kao i sva pravila o posebnoj nadležnosti predviđena člankom 7. Uredbe, pravilo iz njegove točke 5. temelji se na postojanju osobito uske poveznice između spora i sudova koji su nadležni za odlučivanje o njemu. Tom se blizinom opravdava dodjela nadležnosti zbog dobrog sudovanja i procesne ekonomije [16].

42. Pri utvrđivanju toga je li sudski postupak koji se odnosi na djelovanje podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice poduzeća sa sjedištem u državi članici dovoljno povezan s drugom državom [17], sudskom praksom Suda zahtijeva se ispunjenje dvaju elemenata: (a) jedan, koji ću nazvati „subjektivni element”, odnosi se na predmetne subjekte i (b), drugi, koji ću nazvati „objektivni element”, odnosi se na djelatnost povodom koje je nastao spor.

11 Ne primjenjuje se u sporovima u kojima je tužitelj stručnjak u području: presuda od 31. siječnja 2018., Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50).

12 U skladu s člankom 17. stavkom 1. i člankom 20. stavkom 1. Uredbe, primjena članka 7. točke 5. također je ograničena na sporove o određenim potrošačkim ugovorima i pojedinačnim ugovorima o radu.

13 To se potvrđuje presudom od 19. srpnja 2012., Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491), u pogledu članka 18. Uredbe br. 44/2001 (koji je postao članak 20. Uredbe).

14 Presuda od 5. srpnja 2018., flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533; u daljnjem tekstu: flyLAL-Lithuanian Airlines, t. 26. i 62.)

15 Presuda od 22. studenoga 1978., Somafer (33/78, EU:C:1978:205; u daljnjem tekstu: presuda Somafer, t. 8.)

16 Vidjeti Izvješće P. Jenarda o Briselskoj konvenciji iz 1968. (SL 1979., C 59, str. 1.) i uvodnu izjavu 16. Uredbe u kojoj se upućuje na alternativne osnove nadležnosti „temeljene na uskoj povezanosti između suda i tužbe ili zbog olakšavanja pravilnog sudovanja”. Osim toga, u njoj se ističe da postojanje uske povezanosti „trebalo bi osigurati pravnu sigurnost i spriječiti […] da tuženik bude tužen pred sudom države članice u vezi kojeg mu nije bilo moguće razumno predvidjeti”.

17 Država u kojoj se nalazi podružnica, predstavništvo ili poslovna jedinica.

43. Provjera toga postoji li podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica (u smislu članka 7. točke 5. Uredbe) zadaća je koja zahtijeva posebnu ocjenu činjenica [18] koja je nužna i za ocjenu toga postoji li dovoljna poveznica između spora i djelatnosti podružnice, predstavništva ili poslovne jedinice.

44. Ta zadaća utvrđivanja činjenica, ako je ocjena provedena *ad casum*, nije na Sudu nego na nacionalnom sudu.

a) Subjektivni element

45. Pojmovi „podružnica", „predstavništvo" ili „druga poslovna jedinica" [19] podrazumijevaju da postoji poslovno središte, ili „jedinica poslovanja", koje se trajno vanjski očituje kao nastavak društva majke [20].

46. To središte mora imati svoju upravu i biti materijalno opremljeno za poslovanje s trećim osobama tako da se te osobe, „znajući da će se po potrebi uspostaviti pravna veza s društvom majkom, ne trebaju izravno obraćati potonjem društvu" [21].

47. Valja razlikovati dva aspekta, unutarnji i vanjski, djelovanja subjekta koji posluje kao „podružnica", „predstavništvo" ili „druga poslovna jedinica" društva majke.

48. Sud, koji prepoznaje relevantnost obaju aspekata [22], posebnu važnost pridaje dojmu koji svojim postupanjem stvaraju oba subjekta, kao čimbeniku kojim se može utvrditi uska poveznica između kasnijih sporova i suda koji odlučuje o njima [23].

49. U skladu s tim kriterijem i u odnosu na tumačenje članka 7. točke 5. Uredbe:

– Kao podružnicu, predstavništvo ili poslovnu jedinicu ne može se kvalificirati „samostalnog trgovačkog zastupnika (posrednika) koji […] slobodno može organizirati bitni dio svoje djelatnosti i odrediti radno vrijeme koje posvećuje društvu koje pristaje zastupati i kojeg [potonje društvo] ne može spriječiti da istodobno zastupa nekoliko konkurentnih poduzeća u istom sektoru […] i koji usto samo prenosi narudžbe svojem matičnom društvu, a da pritom ne sudjeluje ni u uspješnom sklapanju ni izvršavanju poslova" [24].

– Suprotno tomu, ta se odredba primjenjuje na poduzeće sa sjedištem u državi članici koje „nema nesamostalnu podružnicu, predstavništvo ni poslovnu jedinicu u drugoj državi članici i [u toj državi] obavlja svoje djelatnosti posredstvom neovisnog društva koje ima isti naziv i istu adresu, koje djeluje i sklapa poslove u njegovo ime i kojim se služi kao da je njegov nastavak" [25].

18 Tako je na to podsjetio nezavisni odvjetnik M. Bobek u svojem mišljenju u predmetu flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:136, t. 134.).

19 Sud u kontekstu članka 7. točke 5. Uredbe ne razlikuje ta tri pojma: presuda od 6. listopada 1976., De Bloos (14/76, EU:C:1976:134, t. 21.).

20 Presude Somafer, t. 11. i 12.; Blanckaert & Willems, t. 11.; flyLAL-Lithuanian Airlines, t. 59. i rješenje od 19. studenoga 2019., INA i dr. (C-200/19, neobjavljeno, EU:C:2019:985, t. 35.)

21 Presude Somafer, t. 12.; SAR Schotte, t. 10. i od 6. travnja 1995., Lloyd's Register of Shipping (C-439/93, EU:C:1995:104, t. 18.)

22 Presuda SAR Schotte, t. 16.: „usku poveznicu između spora i suda koji u njemu odlučuje treba ocijeniti ne samo s obzirom na postojeće pravne odnose između pravnih osoba sa sjedištem u različitim državama potpisnicama, nego i s obzirom na način na koji se ta dva poduzeća ponašaju u svojem poslovanju i predstavljaju trećim osobama u svojim poslovnim odnosima".

23 Presuda od 6. travnja 1995., Lloyd's Register of Shipping (C-439/93, EU:C:1995:104, t. 19.): „podružnice, predstavništva ili druga sekundarna poslovna jedinica subjekti su koji mogu biti glavni ili čak isključivi sugovornici trećih osoba u pregovorima o ugovorima".

24 Presuda Blanckaert & Willems, t. 12. i 13.

25 Presuda SAR Schotte, t. 17. Ne smatram da postoji proturječje između navedene presude i presude Blanckaert & Willems, nego da je riječ o dvama konkretnim primjenama istog pravila. U predmetu u kojem je donesena druga presuda trgovački zastupnik na unutarnjem planu nije bio u odnosu ovisnosti o drugom poduzeću, a taj dojam nije odavao ni na vanjskom planu, suprotno onomu o čemu je riječ u presudi SAR Schotte.

b) Objektivni element

50. U kontekstu članka 7. točke 5. Uredbe, spor se mora odnositi na pravne radnje koje se odnose na djelovanje podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice društva majke ili na obveze koje su one preuzele u ime društva majke [26].

51. Prema mišljenju Suda, to je slučaj kad je spor posljedica poslova podružnice, poduzetništva ili poslovne jedinice. Suprotno tomu, primjena članka 7. točke 5. Uredbe isključuje se ako ne postoje elementi pomoću kojih se može utvrditi sudjelovanje tih subjekata u pravnom odnosu između stranaka u glavnom postupku [27].

52. Sud je osobito dodao da spor u području izvanugovorne odgovornosti [28] može nastati zbog djelovanja podružnice ako ona „stvarno sudjel[uje] u nekim radnjama koje čine štetnu radnju" [29].

2. Primjena te sudske prakse na spor

a) Subjekt relevantan za potrebe članka 7. točke 5. Uredbe

53. Iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da Gefion u Poljskoj zastupaju dva društva: Polins i Crawford Polska.

54. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, zbog te okolnosti nastaju poteškoće u određivanju koji je točno subjekt zadužen za obradu štete i sudski postupak protiv osiguravajućeg društva [30].

55. Koliko god ta zabrinutost bila opravdana, njezino rješavanje nije odgovor na zatraženo mišljenje koje se treba ograničiti na tumačenje članka 7. točke 5. Uredbe [31].

56. Naprotiv, važno je sa sigurnošću znati kojem se od subjekata koji u Poljskoj zastupaju osiguravajuće društvo pripisuje djelatnost iz koje je proizašao spor. U odnosu na taj subjekt treba provjeriti čimbenike koji definiraju podružnicu, predstavništvo ili drugu poslovnu jedinicu iz članka 7. točke 5. Uredbe.

57. Odluka kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, suprotno očekivanom, nije posve jasna u tom pogledu. Međutim, sklon sam smatrati da je to poduzeće Crawford Polska. Tako bi se moglo zaključiti iz te odluke u kojoj je, osim toga, navedeno da je spor nastao povodom likvidacije štete koju je proveo upravo Crawford Polska [32].

58. Ne dovodeći u pitanje provjeru koja je u konačnici na sudu koji je uputio zahtjev, uzet ću kao pretpostavku da je Crawford Polska relevantan subjekt u okviru članka 7. točke 5. Uredbe.

26 Presude Somafer, t. 11. i 13.; od 19. srpnja 2012., Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491, t. 48.); flyLAL-Lithuanian Airlines, t. 59. ili rješenje od 19. studenoga 2019., INA i dr. (C-200/19, neobjavljeno, EU:C:2019:985, t. 35.)

27 Presuda od 11. travnja 2019., Ryanair (C-464/18, EU:C:2019:311, t. 34. i 35.)

28 Nije sporna kvalifikacija CNP-ove tužbe protiv Gefiona kao tužbe „u stvarima povezanim s deliktima", prema terminologiji iz Uredbe.

29 Presuda flyLAL-Lithuanian Airlines, t. 63.

30 Točka 24. odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku. Sąd Rejonowy w Białymstoku (Općinski sud u Białystoku) poziva se, kao dokaz tih poteškoća, na prethodno pitanje upućeno u drugom postupku koji je također pokrenut protiv Gefiona i u kojem je donesena presuda od 27. veljače 2020., Corporis (C-25/19, EU:C:2020:126; u daljnjem tekstu: presuda Corporis).

31 Priznajem da bi razdvajanje djelatnosti osiguranja na način na koji, čini se, to radi Gefion, moglo utjecati na primjenjivost odredbe: na primjer, jer javnosti otežava stvaranje percepcije da je lokalno poduzeće nastavak društva majke. Međutim, članak 7. točku 5. Uredbe treba tumačiti usko; njegovim se tekstom elementi iz kojih proizlazi njegova primjena usto ograničavaju na elemente povezane s konkretnim sporom. Drugim riječima, u svrhu i u skladu s njegovom biti (postojanje uske povezanosti između spora i suda), ne vrijedi bilo koja prisutnost tuženika u državi članici, nego samo prisutnost subjekta koji sudjeluje u djelatnosti iz koje je proizašao spor.

32 Prema Komisijinu mišljenju, koja polazi od iste pretpostavke, u pitanju suda koji je uputio zahtjev upućuje se na taj subjekt. Smatram da je to vjerodostojno s obzirom na, osobito, točke 26. i 28. odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku.

b) Kvalifikacija Crawforda Polska i ocjena njegova postupanja

59. Za odgovor na drugo prethodno pitanje potrebno je razjasniti, s jedne strane, ispunjava li Crawford Polska uvjete da bi bio podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica, u skladu s člankom 7. točkom 5. Uredbe i, s druge strane, koji je bio stupanj njegova aktivnog sudjelovanja u činjenicama iz kojih proizlazi spor u glavnom postupku.

60. Oba aspekta imaju izraženu činjeničnu prirodu, a nju može provjeriti samo sud koji je uputio zahtjev zbog svoje blizine činjenicama. Stoga ću iznijeti samo neka pojašnjenja.

61. Prvo se odnosi na činjenicu da se Gefion protivi kvalifikaciji Crawforda Polska kao podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice jer je riječ o neovisnom subjektu koji je zadužen za obradu štete za račun više osiguravatelja i drugih subjekata [33].

62. Prema mojem mišljenju, nijedan od tih dvaju čimbenika (neovisnost i ne isključivost) ne bi doveo do neprimjene članka 7. točke 5. Uredbe ako drugi elementi zajedno stvaraju karakteristična obilježja za potrebe odredbe i sekundarni je subjekt, osim toga, materijalno opremljen za poslovanje s trećim osobama.

63. Stoga se slažem s ocjenom suda koji je uputio zahtjev i Komisije [34] na temelju sljedećih podataka o statutu i djelatnosti Crawforda Polska:

– Ima oblik društva s ograničenom odgovornošću zbog čega, u skladu s poljskim pravnim poretkom, ima upravni odbor (znači ima upravu).

– Zastupa Gefionove interese u Poljskoj i u svojoj prepisci ističe da djeluje u Gefionovo ime, čiji je opunomoćenik.

– Na temelju ovlasti dodijeljenih 2016., u potpunosti je nadležan za obavljanje djelatnosti obrade i likvidacije štete, s pravnim učincima za osiguravatelja, tako da se treće osobe ne moraju izravno obratiti Gefionu u pogledu pitanja koja se odnose na tu djelatnost.

64. Osim toga, logično je pretpostaviti da Crawford Polska ispunjava zahtjeve materijalne opremljenosti za obavljanje tih djelatnosti. Upravo je to nužan element da bi ga se kvalificiralo kao „poslovno središte koje se trajno vanjski očituje kao nastavak društva majke”, u smislu članka 7. točke 5. Uredbe. Sud koji je uputio zahtjev svoje mišljenje u tom pogledu mora oblikovati tako da po potrebi prikupi relevantne informacije kako je propisano njegovim pravnim poretkom.

65. Moje se drugo pojašnjenje odnosi na sudjelovanje Crawforda Polska u djelatnosti povodom koje je nastao spor, odnosno u obradi i likvidaciji štete, kao i u odluci o samo djelomičnoj nadoknadi zatraženog iznosa.

66. U skladu s opisom činjenica suda koji je uputio zahtjev, Crawford Polska (a ne Gefion) donio je tu odluku, koja je ključna za nastanak spora [35]. Ako se ta okolnost potvrdi, Crawford Polska nije obični posrednik koji jednostavno prenosi informacije, nego je aktivno pridonio pravnoj situaciji koja je dovela do spora.

33 Gefionova očitovanja, t. 20. i 21. U tom kontekstu Gefion iznosi vlastita razmatranja o članku 152. Direktive Solventnost II i pritom predlaže da, na temelju te odredbe, subjekt tih značajki nikad nije podružnica, predstavništvo ili poslovna jedinica iz članka 7. točke 5. Uredbe. Kasnije ću razmotriti to pitanje.

34 Odluka kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, t. 26. i Komisijina očitovanja, t. 56., 58. i 60. U istom kontekstu sud koji je uputio zahtjev i Komisija navode članak 145. Direktive Solventnost II, koji ću kasnije razmotriti.

35 Točka 5. odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku

67. U istom smislu, Crawford Polska ispunjava uvjete na temelju kojih se međunarodna sudska nadležnost može dodijeliti tijelima države u kojoj boravi za odlučivanje o tužbi osiguranika (ili njegovih nasljednika) protiv Gefiona.

68. Prethodno navedeno dovoljna je osnova da se odgovori na drugo prethodno pitanje, kako je sastavljeno. Nisu potrebna dodatna pojašnjenja o utjecaju Direktive Solventnost II, koji ću razmotriti samo radi iscrpnosti i kako bi se odgovorilo osobama koje su podnijele pisana očitovanja u predmetnom prethodnom postupku.

C. Utjecaj Direktive Solventnost II na tumačenje članka 7. točke 5. Uredbe

69. Sud koji je uputio zahtjev (sporedno), Gefion i Komisija upućuju na članke 145. i 152. Direktive Solventnost II kao na odredbe koje bi mogle utjecati na rješavanje spora.

70. U Gefionovim i Komisijinim očitovanjima upućuje se na odnos između tih odredbi i članka 7. točke 5. Uredbe. Točnije:

– Čini se da iz Komisijinih argumenata proizlazi[36] da, prema njezinu mišljenju, kad osiguravajuće društvo obavlja svoju gospodarsku djelatnost u drugoj državi uz „trajnu prisutnost" u smislu članka 145. Direktive Solventnost II[37], postoji podružnica, predstavništvo ili poslovna jedinica u smislu članka 7. točke 5. Uredbe[38].

– Gefion zagovara da imenovanje predstavnika na temelju članka 152. Direktive Solventnost II ne omogućuje da se protiv osiguravajućeg društva podnese tužba u skladu s člankom 7. točkom 5. Uredbe. Navodi da se samim člankom 152. stavkom 3. isključuje kvalifikacija predstavnika kao „podružnice" u smislu članka 145. Direktive Solventnost II[39].

71. Sud koji je uputio zahtjev pak tvrdi da se na temelju kvalifikacije koju subjekt ima u smislu Direktive Solventnost II može zaključiti da „s Crawfordom Polska […] treba postupati kao s tuženikovom [Gefionom] ‚drugom poslovnom jedinicom' u smislu članka 7. točke 5. Uredbe […]"[40].

72. U nastavku ću ispitati te tvrdnje, ali ću ipak podsjetiti da sam se već očitovao o tumačenju članka 7. točke 5. Uredbe koje treba biti usko, s obzirom na njezinu strukturu i ciljeve.

1. „Trajna prisutnost" i „predstavnik" u Direktivi Solventnost II

73. U skladu s Direktivom Solventnost II, na obavljanje djelatnosti osiguranja poduzeća sa sjedištem u jednoj državi članici koje je nastoji obavljati u drugoj državi članici primjenjuju se određene provjere[41] koje se razlikuju ovisno o formuli koju je odabralo to poduzeće.

36 Napisao sam da se „čini da proizlazi" jer Komisija zapravo izričito ne navodi automatsku korelaciju između dvaju pojmova.

37 Na temelju te odredbe osiguravajuće društvo treba obavijestiti nadzorna tijela matične države članice o namjeri da osnuje podružnicu na državnom području druge države, kao i dostaviti određene informacije. Na temelju njegova stavka 1., „[s]vaka se trajna prisutnost društva na državnom području države članice tretira na isti način kao podružnica, čak i kad ta prisutnost nema oblik podružnice i sastoji se samo od ureda kojim upravlja vlastito osoblje društva ili osoba koja je neovisna i ima trajnu ovlast zastupati društvo kao što bi ga zastupala agencija".

38 Točka 61. Komisijinih očitovanja

39 Gefionova očitovanja, t. 21. Gefion tvrdi da se njegova djelatnost u Poljskoj obavlja u skladu sa slobodom pružanja usluga, s obzirom na to da je ispunio uvjete koji se zahtijevaju Direktivom Solventnost II, a da pritom ni danska ni poljska nadzorna tijela nisu iznijela nikakvu zadršku. Dodaje da bi taj argument bio dovoljan da se ospori primjenjivost članka 7. točke 5. Uredbe.

40 Točka 28. odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, *in fine*

41 Na temelju uvodne izjave 11. Direktive Solventnost II, njome se postiže „takva usklađenost kakva je potrebna i dovoljna za ostvarenje uzajamnog priznavanja odobrenja i nadzornih sustava" na način da jedinstveno odobrenje vrijedi na cijelom području Zajednice i nadzor nad društvom obavlja matična država članica.

74. Osiguravajuće društvo koje želi proširiti svoju djelatnost u skladu sa slobodom poslovnog nastana treba nadzorna tijela matične države članice obavijestiti o svojoj namjeri da se poslovno nastani u drugoj državi te im dostaviti informacije koji se zahtijevaju člankom 145. Direktive [42].

75. Na temelju toga nadzorna tijela matične države analiziraju održivost osnivanja poslovne jedinice. Ako je ocjena pozitivna, dostavljaju se informacije iz članka 146. stavka 1. Direktive [43]. Osiguravajuće društvo tada može započeti sa svojom prekograničnom djelatnosti u državi domaćinu posredstvom podružnice ili izjednačene trajne prisutnosti.

76. Ako osiguravajuće društvo odluči obavljati svoju djelatnost izvan matične države u skladu sa *slobodom pružanja usluga*, o svojoj namjeri treba obavijestiti i nadzorna tijela te države [44].

77. U okviru posebne grane osiguranja od građanskopravne odgovornosti za uporabu motornih vozila, Direktivom se zahtijeva, osim toga, da društvo za osiguranje imenuje „predstavnika s boravištem ili poslovnim nastanom na njezinom državnom području [države članice domaćina] koji će prikupljati sve potrebne informacije u vezi s odštetnim zahtjevima i imati dostatne ovlasti da zastupa društvo u odnosu na osobe koje su pretrpjele štetu, a koje mogu podnijeti odštetne zahtjeve, uključujući isplate po tim zahtjevima, i da zastupa ili da, prema potrebi, osigura zastupanje društva pred sudovima i tijelima te države članice u vezi s takvim zahtjevima” (članak 152.).

78. Tako osobe koje su podnijele odštetne zahtjeve koji proizlaze iz događaja koji su se dogodili na državnom području države članice domaćina i koji su povezani s osiguranjem od građanskopravne odgovornosti za uporabu motornih vozila nisu stavljene u manje povoljan položaj s obzirom na formulu koju je odabralo osiguravajuće društvo.

79. Stoga u tu konkretnu svrhu nije važno da osiguravajuće društvo djeluje u sklopu pružanja usluga ili posredstvom poslovne jedinice (podružnice ili izjednačene trajne prisutnosti) u državi članici domaćinu u kojoj je nastala šteta [45].

80. U Direktivi Solventnost II ništa se previše izričito ne navodi u pogledu „trajne prisutnosti” niti se njome detaljno uređuje pravni položaj predstavnika osiguravajućeg društva [46], osim što se ističe da treba imati dostatne ovlasti da zastupa društvo u odnosu na osobe koje su pretrpjele štetu, a koje mogu podnijeti odštetne zahtjeve, ili pred sudovima i drugim tijelima u vezi s takvim zahtjevima.

81. Međutim, u toj se direktivi neizravno, odnosno člankom 145. (za trajnu prisutnost) i člankom 152. (za predstavnika), pružaju određeni elementi koji pridonose utvrđivanju njezinog opsega:

– Trajna prisutnost ne treba nužno imati oblik podružnice. Može se s njome izjednačiti ako se sastoji od ureda kojim upravlja osoblje društva majke ili osoba koja je neovisna i ima trajnu ovlast zastupati društvo kao što bi ga zastupala agencija. U oba slučaja mora imati ovlast da obvezuje društvo prema trećim osobama.

42 Te informacije podrazumijevaju, među ostalim, vrstu predviđenih poslova, strukturnu organizaciju podružnice i ime osobe koja je u njoj ovlaštena da obvezuje osiguravajuće društvo prema trećim osobama.

43 Nadzornim tijelima države domaćina i samom društvu. Potvrđuju da društvo pokriva potrebni solventni kapital i minimalni potrebni kapital.

44 Člankom 148. stavkom 1. Direktive Solventnost II propisuje se da nadzorna tijela matične države u tom slučaju trebaju dostaviti određene informacije državi članici na čijem državnom području društvo namjerava obavljati djelatnost.

45 Članak 151. Direktive Solventnost II. Vidjeti presudu Corporis, t. 35.

46 U istom smislu, presuda Corporis, t. 37.: „ta odredba [članak 152. stavak 1. prvi podstavak Direktive Solventnost II] ne određuje točan opseg ovlasti povjerenih predstavniku osiguravajućeg društva u tu svrhu”.

– Predstavnik se ne može jednostavno na temelju svojih funkcija izjednačiti s podružnicom: u skladu s člankom 152. stavkom 3. Direktive Solventnost II „[i]menovanje predstavnika samo po sebi ne predstavlja osnivanje podružnice u smislu članka 145.”[47].

82. Tim elementima dodaju se oni koji su se postupno pojašnjavali sudskom praksom Suda, koja je proizašla iz zahtjevâ za prethodnu odluku. U nastavku ću ih detaljnije razmotriti s obzirom na to da se na njima temelji moje mišljenje o proturječju tih izraza s onima iz članka 7. točke 5. Uredbe.

2. Odnos podružnice ili izjednačene trajne prisutnosti i predstavnika s člankom 7. točkom 5. Uredbe

a) „Trajna prisutnost” kao „podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica”

83. Za potrebe članka 7. točke 5. Uredbe, podružnica, predstavništvo ili poslovna jedinica poslovno je središte koje ima svoju upravu i koje je materijalno opremljeno za poslovanje s trećim osobama, povezano s društvom majkom, koje se trajno vanjski očituje kao nastavak društva majke.

84. Jednostavnije je dokazati da su ti zahtjevi ispunjeni ako osiguravajuće društvo, kako bi svoju djelatnost proširilo na države članice koje nisu matična država, djeluje u skladu sa slobodom poslovnog nastana, nakon provedbe odgovarajućih postupaka, i osnuje podružnicu ili izjednačenu trajnu prisutnost u smislu članka 145. Direktive Solventnost II.

85. Ako je u radnjama povodom kojih je nastao spor protiv osiguravajućeg društva sa sjedištem u državi članici sudjelovala u ime i za račun tog društva *podružnica* koja se nalazi u drugoj državi, koja ispunjava zahtjeve članka 145. Direktive Solventnost II, stvarno i uobičajeno također postoji „podružnica”, „predstavništvo” ili „poslovna jedinica” u skladu s člankom 7. točkom 5. Uredbe[48].

86. Isto također vrijedi, uzimajući u obzir sadržaj članka 145. Direktive Solventnost II, ako osiguravajuće društvo odabere, kao formulu za ostvarivanje svoje slobode poslovnog nastana, imati *trajnu prisutnost* s obilježjima koja je izjednačuju s podružnicom[49].

87. Ako se ta trajna prisutnost sastoji „samo od ureda kojim upravlja vlastito osoblje društva ili osoba koja je neovisna i ima trajnu ovlast zastupati društvo kao što bi ga zastupala agencija” (članak 145. stavak 1. Direktive Solventnost II), nema prevelikih poteškoća da bi se zaključilo da istodobno ispunjava uvjet iz članka 7. točke 5. Uredbe:

– Sudskom praksom Suda u pogledu „trajne prisutnosti” u okviru slobode poslovnog nastana, zajamčene člankom 43. UFEU-a, zahtijeva se da se ona može utvrditi „na temelju objektivnih podataka koje mogu provjeriti treće osobe, koji se osobito odnose na stupanj fizičkog postojanja prostorija, osoblja i opreme”[50].

47 U skladu s člankom 152. stavkom 2., „[d]ržava članica domaćin neće zahtijevati od tog predstavnika da poduzima aktivnosti, osim onih navedenih u stavku 1., u ime društva […] koje ga je imenovalo”.

48 U ovom predmetu nije postavljeno pitanje u pogledu automatske istovjetnosti pojma „podružnica” iz članka 7. točke 5. Uredbe i Direktive Solventnost II. Iako se intuitivno nameće potvrdan odgovor, moram podsjetiti da su u toj direktivi upotrijebljena različita značenja podružnice: općenito značenje iz članka 13. stavka 11., naslovljenog „Definicije”, posebno značenje za potrebe poglavlja IX. glave I., u članku 162. stavku 2., i značenje za potrebe glave IV., u članku 268. stavku 1. točki (b). Analiza ispunjavaju li sva značenja po definiciji zahtjeve iz Uredbe ne ulazi u predmet ovog mišljenja.

49 Izjednačavanje podružnice s trajnom prisutnošću proizlazi još iz presude od 4. prosinca 1986., Komisija/Njemačka (205/84, EU:C:1986:463). Utvrdio ga je zakonodavac na temelju članka 3. Druge direktive Vijeća 88/357/EEZ od 22. lipnja 1988. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na izravno osiguranje osim životnog osiguranja, koja propisuje odredbe kako bi se olakšalo učinkovito ostvarivanje slobode pružanja usluga i izmjeni Direktive 73/239/EEZ (SL 1988., L 172, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 9., str. 16.).

50 Presuda od 26. listopada 2010., Schmelz (C-97/09, EU:C:2010:632, t. 38.)

– Člankom 145. stavkom 2. Direktive Solventnost II zahtijeva se da osiguravajuće društvo, kako bi se poslovno nastanilo u drugoj državi članici, nadležnim tijelima matične države dostavi ime osobe koja je ovlaštena obvezati to društvo prema trećim osobama u okviru podružnice ili trajne prisutnosti.

88. Još je otvorena rasprava treba li u okviru trajne prisutnosti dokazati postojanje drugih okolnosti kako bi je se moglo kvalificirati kao „poslovnu jedinicu" u smislu Direktive Solventnost II: konkretno, treba li trajna prisutnost biti pod upravom i nadzorom osiguravajućeg društva i treba li svoju djelatnost obavljati tako da je isključivo ili uvelike povezana s potonjim društvom [51].

89. U dijelu koji je ovdje važan, smatram da nije potrebno riješiti tu raspravu: u pogledu primjene članka 7. točke 5. Uredbe, ta dva elementa nisu odlučujuća.

90. Suprotno tomu, odlučujući su elementi to da trajna prisutnost izjednačena s podružnicom ima sredstva (upravu, prostorije, osoblje, opremu) za poslovanje i to da je sudjelovala u pravnom odnosu iz kojeg proizlazi spor prema uvjetima koji proizlaze iz prethodno navedene sudske prakse Suda [52].

91. U toj se sudskoj praksi ističe, kao što sam na to već podsjetio, da usku poveznicu između spora i suda koji u njemu odlučuje treba ocijeniti ne samo s obzirom na postojeće pravne odnose između subjekata sa sjedištem u različitim državama članicama, nego i s obzirom na način na koji se ti subjekti ponašaju u svojem poslovanju i predstavljaju trećim osobama u svojim poslovnim odnosima.

92. Stoga će se na temelju kombinacije tih čimbenika u konkretnom slučaju (a ne intenziteta nadzora koji osiguravajuće društvo provodi nad subjektima sa sjedištem u državi domaćinu ni stupnja isključive povezanosti tih subjekata s osiguravajućim društvom) moći utvrditi postoji li uska poveznica između spora i suda koji u njemu odlučuje.

b) „Predstavnik" iz članaka 151. i 152. Direktive Solventnost II

93. Ako osiguravajuće društvo svoju profesionalnu djelatnost proširi na drugu državu članicu, u skladu sa slobodom pružanja usluga, može se dogoditi [53] da nedostaju materijalni znakovi na temelju kojih se može priznati postojanje podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice za potrebe članka 7. točke 5. Uredbe.

94. U posebnom području osiguranja od građanskopravne odgovornosti za uporabu motornih vozila, predstavnik koji treba imenovati osiguravatelja u državi domaćinu teško će pokrenuti spor „koji nastaje iz poslovanja podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice", u smislu članka 7. točke 5. Uredbe, ako svoju djelatnost ograniči na zadaće iz članka 152. Direktive Solventnost II.

51 Komisija u svojoj Interpretativnoj komunikaciji o slobodi pružanja usluga i općem dobru u sektoru osiguranja (SL 2000., C 43, str. 5.), str. 9. do 12., navodi da mora biti ispunjeno i jedno i drugo.

52 Točke 38. do 52. ovog mišljenja

53 Budući da se ostvarenjem te slobode ne isključuje određena stabilna infrastruktura pružatelja usluge u državi domaćinu (presuda od 30. studenoga 1995., Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411), ne isključujem da u odnosu na određenog operatora postoje obilježja potrebna za primjenu odredbe. U tom slučaju treća osoba može podnijeti tužbu protiv osiguravatelja pred sudom mjesta u kojem se nalazi navedena infrastruktura, u sporovima povodom djelatnosti povezanih s iskorištavanjem potonje infrastrukture.

95. Člankom 152. stavkom 4. Direktive Solventnost II države članicu ovlaštene su [54] jednom predstavniku povjeriti zadaće obrade i likvidacije štete iz samog članka te zadaće koje se uređuju člankom 21. Direktive 2009/103/EZ [55]. Tako se njime implicitno priznaje korelaciju između zadaća jednog i drugog predstavnika koju je također potvrdio Sud [56].

96. Izjednačavanje tih dvaju oblika predstavnika znači da, kao opće pravilo, predstavnik koji se predviđa člankom 152. Direktive Solventnost II samo prima i prenosi informacije kako bi olakšao likvidaciju štete te izvršava plaćanje odštete koju je odredilo osiguravajuće društvo [57]. Osim toga, njegova je funkcija u tim postupcima samo pasivna.

97. Sud je u pogledu predstavnika predviđenog člankom 4. Direktive 2000/26 (koji odgovara članku 21. Direktive 2009/103) presudio da izvršava isključivo posredničku funkciju: ponudu za naknadu štete može dati samo osiguravajuće društvo [58].

98. To je razgraničenje zadaća u skladu s člankom 21. stavkom 6. Direktive 2009/103, u skladu s kojim se predstavnik za likvidaciju štete „ne smatra […] poslovnim nastanom u smislu Uredbe (EZ) br. 44/2001”.

99. Podsjećam da imenovanje predstavnika predviđeno člankom 152. Direktive Solventnost II, koje se zahtijeva „[u] smislu članka 151.”, proizlazi iz zadaće, čije izvršavanje treba osigurati država članica domaćin, da osiguravajuće društvo prema svim osobama koje podnesu zahtjev za naknadu štete postupa jednako. Te osobe ne mogu biti stavljene u manje povoljan položaj zbog činjenice što to društvo pokriva rizike u sklopu pružanja usluga, a ne posredstvom poslovne jedinice.

100. Jednako postupanje nije dovoljno da bi se naložilo tumačenje članka 7. točke 5. Uredbe koje jednostavno obuhvaća tužbe protiv osiguravajućeg društva u državi članici u kojoj nema sjedište, samo zato što ima predstavnika za likvidaciju štete.

101. Stoga u teoriji ne postoji dovoljna osnova kako bi se primjena članka 7. točke 5. Uredbe povezala s predstavnikom imenovanim u skladu s člankom 152. Direktive Solventnost II koji obavlja samo zadaće iz navedene odredbe u odnosu na poteškoće u pogledu osiguranja od građanskopravne odgovornosti za uporabu motornih vozila.

102. Kako bi se članak 7. točka 5. Uredbe uzeo u obzir, ako osiguravajuće društvo ima samo predstavnika koji u državi domaćinu obavlja zadaće iz članka 152. Direktive Solventnost II, trebaju postojati drugi razlozi na temelju kojih je dopuštena dodjela međunarodne sudske nadležnosti sudovima koji nisu sudovi mjesta u kojem tuženik ima domicil [59].

103. To je slučaj ako predstavnik ispunjava uvjete na temelju kojih ga se može kvalificirati kao podružnicu, predstavništvo ili drugu poslovnu jedincu osiguravajućeg društva i ako je aktivno sudjelovao u djelatnosti povodom koje je treća osoba podnijela tužbu protiv tog društva.

54 Za slučaj da ga samo osiguravajuće društvo nije imenovalo.

55 Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti (SL 2009., L 263, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 7., str. 114.). U članku 152. Direktive Solventnost II još je doslovno naveden članak 4. Direktive 2000/26/EZ, koji je danas preuzet, isključujući članak 7., u članku 21. Direktive 2009/103.

56 Presude od 10. listopada 2013., Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, t. 21. i 23.) i od 15. prosinca 2016., Vieira de Azevedo i dr. (C-558/15, EU:C:2016:957, t. 33.) o predstavniku koji se uređuje člankom 21. Direktive 2009/103 (prije člankom 4. Direktive 2000/26) i presuda Corporis o predstavniku na kojeg se odnosi članak 152. Direktive Solventnost II.

57 Što uključuje ovlaštenje za zaprimanje pismena kojim se pokreće sudski postupak protiv osiguravatelja sa sjedištem u drugoj državi članici kojim se zahtijeva naknada štete u slučaju prometne nezgode, kako se analizira u presudi Corporis.

58 Presuda od 15. prosinca 2016., Vieira de Azevedo i dr. (C-558/15, EU:C:2016:957, t. 25. i 26.)

59 Vidjeti uvodnu izjavu 16. Uredbe.

104. Osim toga, ne može se isključiti da obavljanje djelatnosti osiguranja izvan matične države, u sklopu pružanja usluga, dovodi do tužbi protiv osiguravatelja koje bi se razumno (u smislu međunarodne sudske nadležnosti) trebale moći riješiti u državi koja nije država u kojoj ima domicil.

105. Iako se ravnoteža između odnosnih prava stranaka i dobrog sudovanja prije svega odražava u pravilu o podlijeganju tuženika sudovima mjesta u kojem ima domicil, u Uredbi postoje alternative za tužitelja, kao što je podnošenje tužbe u mjestu nastanka činjenica [60].

106. Osim toga, Uredbom se štiti tužitelja koji je „slabija stranka" u pogledu osiguranja na temelju posebnih pravila o međunarodnoj sudskoj nadležnosti (pravila odjeljka 3. poglavlja II.), koja nisu povezana s vrstom prisutnosti koju osiguravajuće društvo ima na nekom državnom području. Isto se postupa prema osobi koja je pretrpjela štetu a ima mogućnost podnijeti izravnu tužbu.

c) Primjena na predmetni slučaj

107. Gefion tvrdi da obavlja svoju djelatnost u Poljskoj kao odraz slobode pružanja usluga uz suglasnost nadzornih tijela matične države i države domaćina.

108. Međutim, iz Komisijinih očitovanja proizlazi da je djelatnost Crawforda Polska zapravo obuhvaćena slobodom poslovnog nastana. Čini se da se sud koji je uputio zahtjev (implicitno) slaže s time.

109. Kao što sam to pokušao objasniti, u okviru članka 7. točke 5. Uredbe, osnova na temelju koje osiguravajuće društvo obavlja svoju djelatnost u državi članici može otkriti da stvarno postoje uvjeti koji se zahtijevaju tim člankom (što je uobičajeno u slučaju da društvo posluje u skladu sa slobodom poslovnog nastana), kao i da ne postoje (što je općenito slučaj ako posluje u skladu sa slobodom pružanja usluga).

110. Ponavljam, tom se osnovom ne predodređuje, u jednom ili drugom smislu, primjena članka 7. točke 5. Uredbe, koja je potrebna s obzirom na kriterije koji, u pogledu njegova tumačenja, proizlaze iz sudske prakse Suda.

111. U skladu s tim kriterijima, Gefionova djelatnost u Poljskoj, posredstvom Crawforda Polska, može opravdati međunarodnu sudsku nadležnost poljskih sudova u uvjetima koje sam već naveo, s obzirom na to da je riječ o sporu koji su treće osobe pokrenule protiv Gefiona povodom odluke Crawforda Polska koja je obvezujuća za to osiguravajuće društvo.

112. Stoga okolnost da Gefion posluje u skladu s člankom 147. i sljedećim člancima Direktive Solventnost II nije odlučujuća.

60 U zahtjevu za naknadu štete poput onog u ovom predmetu, koji se podnosi tako da ima izvanugovornu prirodu.

V. Zaključak

113. S obzirom na prethodno navedeno, predlažem Sudu da na drugo prethodno pitanje koje je uputio Sąd Rejonowy w Białymstoku (Općinski sud u Białystoku, Poljska) odgovori na sljedeći način:

„Članak 7. točku 5. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da se trgovačko društvo sa sjedištem u jednoj državi članici koje djeluje na temelju ugovora s osiguravajućim društvom sa sjedištem u drugoj državi članici može kvalificirati kao njegova ‚podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica' ako, kumulativno:

– posluje u jednoj državi članici i bavi se likvidacijom imovinske štete u okviru osiguranja od građanskopravne odgovornosti za uporabu motornih vozila, čije rizike pokriva osiguravajuće društvo;

– vanjski očituje kao nastavak osiguravajućeg društva; i

– ima svoju upravu i materijalno je opremljeno za poslovanje s trećim osobama tako da se te osobe, znajući da će se po potrebi uspostaviti pravna veza s osiguravajućim društvom, ne trebaju izravno obraćati potonjem društvu".